

KAKAS ERNŐ

(1896–1944)

1944, ősz.

Palicson, a Kanizsai úton, a kovácműhelyben nagy a sürgés-forgás. Az izzó parázs lávaként fortyog, a fújtató sziszegve préseli ki magából a levegőt, kalapács cseng az üllőn, a prés alatt hajlik-görbül a vaspánt. A nem éppen tágas műhely levegője gyorsan átforrósodik, legény legyen a talpán, aki ilyen hőségben megtűri magán az inget! Az izzó vassal dolgozó mestereknek azonban nemcsak az inget, de a kesztyűt és a vastag bőrkötényt is el kell viselniük magukon...

Kocsik vasszerkezetei, kerekek vaspántjai készülnek itt. Sokan felkeresik és megbízzák munkával Ernő mestert, aki kiváló szakember hírében áll. Inasai, a szerb Antun és a likai származású horvát Mato, mindenben a segítségére vannak. Szorgalmasak. Igaz, Antun olykor kissé meggondolatlan, és ellenkezik. Mindkettejüket az ipartestület javaslatára foglalkoztatja, és megbízza a tudásukban. A tél közeledtével minden kocsitulajdonos a kereken meglazult síneket javíttatja.

Az emberpróbáló munka reggeltől estig tart. Néha még ebédre sincs idő. Ilyenkor felesége, Ilonka és a gyerekeik is besegítenek a munkába. Nagy az egyetértés a Kakas családban! Ernő, a közepes termetű, jóképű, igen erős testalkatú férfi éjt nappallá téve dolgozik, hogy meglegyen a betevő falatjuk. Amikor egy kis ideje van, szívesen foglalkozik a gyerekeivel, sőt, még közös programokat is szervez. Elmennek például a palicsi Halászcárdába egy vacsorára. Kedveli a finom ételeket és a jó borokat, szereti a magyar nótát, a halkán síró hegedű hangját! Ilonka kitűnően főz. Minden télen disznót vágnak, a zöldségféléket pedig megtermelik a nagy kertben.

A kiegyensúlyozott, vidám Ernő fáradtan roskad le a konyhaasztal melletti székre. Hiába a fizikai erő, az erős testalkatú férfiember teherbírása is véges. Sok a megrendelő, mindegyik gyors és alapos munkát vár el. A kiadós vacsora igazán ízletes, hát még a mellé felszolgált vörösbort! Valóságos mennyország a családi otthon egy fárasztó nap után. A gyerekek kacagását, feleségének csacsogását hallgatva szinte újjászületik.

Kellemes emlékeket idéz fel magában. Most éppen azt, hogy többször kölcsön kérték a szomszéd Büszke nevű lovát, befogták a szán elé, és a térdig érő hóban úttalan utakon hajtottak a Halászcárdáig. Egy alkalommal, hazafelé, Ilonka és a kislány leestek a szánról, a nagy hóba. Ernő olyan hangosan énekelt, hogy észre sem vette, mit történt. Felesége és kislánya is jót nevettek az eseten. Néhány perc múlva Ernő megállt mellettük a szánnal, és felségítette őket.

Aztán itt vannak az ipartestület szervezte mulatságok! Ilyenkor mindig a legszebb ruhájukat veszik fel, kicsinosítják magukat. Igazán jól érzi magát az ember! Hajnalig mulatnak, borozgatnak, beszélgetnek, világot megváltó terveket szőnek!

Most nem kívánkozik el sehova.

Itthon a jó, a kétszobás, szerény családi fészekben. A belső szobában Ilonka és József, a gyerekek alszanak, a külsőben meg ő és a felesége, akivel 1923-ban kerültek össze. Szép esküvőjük volt! Összejött a népes rokonság, az ismerősök és a barátok. Azóta is szeretik egymást. Nem is gondolta, a házasság köteléke ilyen szoros lehet. És a gyerekek! Mekkora öröm apának lenni! Bánhatja, aki nem tapasztalja meg soha.

Az utolsó nap

1944. október 24. Hűvös éjszaka telepedett rá a palicsi tájra. Kakaséknál a család apraja már alszik, a szülők éppen nyugovóra készülnek, amikor két fegyveres partizán zörget az ablakon. Az elébük siető Ernőtől azt kérdezik, van-e rádiója, s amikor vonakodva közli, hogy van, azt követelik tőle, hogy kapcsolja be. Lévén, hogy éppen éjfél van, s a rádióból felcsendül a magyar Himnusz. Ennyi elég is a fegyvereseknek. Karon ragadják, és a készülékkel együtt kifelé taszigálják az ajtón. Ilonka rémülettel nézi, mi történik. A gyerekek álmukból felriadva hangosan sírnak. Az asszony azt sem tudja, őket csitítsa, vagy fusson a férje után, aki a két erős kar szorításában kinn bukdácsol az udvaron. Ilonának eszébe villan a szóbeszéd, ami napok óta kering az elhurcolt magyarokról. Ők is beszélgettek erről Ernővel, aki senkinek nem állt az útjában, soha senkit meg nem bántott. Ernő még visszanezett az ajtóból, s csak annyit mondott Ilonkának: Visszajövek! Aztán eltűnt a sötétben a két fegyveres partizán szorításában.

Állítólag többen látták, amikor elhurcolták. Azt is mesélték, hogy egy lóhoz kötve vonszolták végig a Palicsi úton, a huszárkaszárnyáig. Többé soha senki nem hallott felőle... Ilonka kereste mindenütt, de sehonnan nem kapott információt róla. Két évig a műhely sem üzemelt. Egyik napról a másikra éltek. Amikor Mato, az inas, leszerelt a hadseregből, csak megnyitották a kovácsműhelyt. Az asszony időközben ugyanis kitanulta a kovácsmesterséget...

Ernő sorsáról csak szóbeszédből tájékozódott. Volt, aki azt is mondta, hogy a törvényszék ablakában látta. A különféle szóbeszédnek semmi alapja nem volt.

Ernő sokadmagával a Zentai úti tömegsírban nyugszik.

Ernő és Ilonka esküvői képe

Az árván maradt család az egyik leány esküvőjén

1994-es megemlékezés résztvevői (Szabadka)